

De worm vergeeft de spade

Natuur wil rust. Maar als je groenten wilt eten uit eigen tuin is spitten een heel goed idee. Pioniervegetaties zijn nu eenmaal het productiefst. Half maart, begin april begint het bij mij altijd te kriebelen, de spade moet dan gewoon de grond in. Albert moedigde me aan vorig jaar door te bewerken: "De grond en is nog nooit zo goe nie geweest. In zukke grond planten is vruchten gegeven hé, buiten in de stijve grond".

Maar het lijkt wel een atavisme. Want in de loop van juni vallen mijn horticulturele inspanningen stil door gebrek aan motivatie. En dan loopt alles weer vol onkruid.

Geloof me, ik heb het allemaal geprobeerd. Alleen maar schoffelen en niet spitten, mulchen, na de oogst de bodem bedekt houden met groenbemesters of met afgedankt vloerzeil. Op mijn zware vochtige leemgrond en met mijn gebrek aan tijd en regelmaat werkte het niet. Ik slaagde er nooit echt in de moestuin redelijk onkruidvrij te houden, en de mulch die ik als oplossing hiervoor probeerde was een eldorado voor naaktslakken (door de mildere winters zouden er de laatste jaren een aantal zuiderse slakkensoorten zijn bijgekomen; dat ze zelfs de lookbolletjes in de grond niet ongemoeid wilden laten interpretere ik als een bevestiging van hun zuiderse origine). Sla, spruitjes en pompoenen kon ik wel vergeten. Zo erg was het met die slakkenplaag gesteld dat ik de tuin zelfs een aantal jaren heb laten braak liggen.

Een kruidvlier, ooit blij meegebracht van een Oase-bezoek aan een Nederlandse heemtuin, maakte van die braak gebruik om de hele moestuin te veroveren. Ik heb gemerkt dat hij met zijn vlezig witte wortelstokken gebruik maakte van gangen van woelmuizen om sneller vooruit te komen. Het herontginnen was een hele klus. De broze wortelstokken breken gemakkelijk, en elk stukje probeert weer een volwassen plant te worden. Het is bijna niet te geloven dat dit in het wild zo'n zeldzame plant is, als je ziet hoe agressief hij groeit. Tenzij hij daarom vroeger ongenadig bestreden werd, en juist daardoor zeldzaam geworden is. Bij mij heeft hij nu een plekje gekregen ver van de moestuin, want ik blijf het wel een intrigerende plant vinden.

Sinds enkele jaren ben ik dus maar weer overgegaan op het oude vertrouwde jaarlijkse spitten. Dat daar heel wat

regenwormen bij sneuvelen is niet te vermijden. Helaas is het een sprookje dat een door de spade in twee gesneden worm uitgroeit tot twee wormen. De gedachte dat de wormen zich grootmoedig zouden opofferen voor ons welzijn is natuurlijk wel tamelijk antropocentrisch. Ik beschouw het veeleer als collateral damage. Het idee voor de titel vond ik bij John Stewart Collis. Hij schreef in

1973 "The Worm Forgives the Plough", waarin hij een levendig beeld schetst van het leven op het Britse platteland tijdens de tweede wereldoorlog. Zelf haalde hij dit wellicht door het Boeddhisme geïnspireerde motto uit William Blake's "Proverbs of Hell".

Boeddha zou zijn eerste inzichten in de aard van het leven en het lijden gekregen hebben toen hij een ploeg door de grond zag snijden en daarbij medelijden voelde met de regenwormen die

door de ploeg werden doorsneden. In een andere variant van dit verhaal zag hij een vogel een regenworm oppikken, en vervolgens zelf geslagen worden door een arend.

Net voor de vakantie beginnen de peultjes er aan te komen. Voor het vertrek snel nog een handjevol verse peultjes in de wok. Je weet dat ze nu volop gaan komen, maar ja, de reis ligt al lang vast. En dan 10 dagen Wales. Op 10 km coastal path bijna de helft van alle aardige soorten uit de West-Europese flora; jagende valken, roeken op de kliffen. Schitterende wandelingen in de Brecon Beacons op bergtoppen vol veenpluis en leeuweriken. Terug thuis pluk ik twee emmers oneetbare peultjes, alleen nog goed om te doppen. Zonde, zou mijn grootmoeder gevonden hebben. Zonde, dat vind ook ik, maar ik kan nog altijd naar de supermarkt als ik nu echt peultjes wil wokken. Mijn grootmoeder wakte ze trouwens niet; ze werden gekookt met een beetje suiker er bij, volgens mij oogstte ze ze toch maar als er al wat dikere erwten in zaten, anders had je er gewoon geen eten aan. Kwantiteit was toen nog belangrijker dan kwaliteit, want de hongerwinters waren ze nog niet vergeten. Wat leven wij toch in luxe.

Johan Heirman

op de foto:

Tuinploeg van het kleinseminarie in Drongen 1966; de persoon met de pijp, rechts op de foto naast de oude tuinman (Fons Slock), is Johan Heirman in jonge jaren.

